

2019-2023 FYLKESPROGRAM ROGALAND

17 BÆREKRAFTSMÅL FOR ROGALAND

1. REDUSERE FORSKJELLER OG BEKJEMPE FATTIGDOM
2. SUNN OG BÆREKRAFTIG MAT
3. GOD HELSE OG LIVSKVALITET FOR ALLE
4. UTDANNELSE SOM FÅR MENNESKER TIL Å BLOMSTRE
5. FRIHET OG LIKE RETTIGHETER FOR ALLE
6. MENINGSFULL FRITID OG MANGFOLDIG KULTURLIV
7. GRØNN OG TRYGG TRANSPORT FOR ALLE
8. ANSTENDIG OG BÆREKRAFTIG ARBEIDSLIV
9. INNOVATIVT NÆRINGSLIV OG SOLID INFRASTRUKTUR
10. LEVENDE NÆRMILJØ OG LOKALSAMFUNN
11. BÆREKRAFTIG FORBRUK OG SIRKULÆRØKONOMI
12. ET KLIMAREGNSKAP FOR ROGALAND SOM GÅR I PLUSS
13. RENT VANN, RENE FJORDER OG REN NATUR
14. RESPEKT FOR DYR OG NATUR
15. NATUREN SOM KILDE TIL LIVSKVALITET
16. EN NY POLITISK KULTUR
17. SAMARBEID FOR Å OPPNÅ KLIMAMÅL

De Grønne Rogalands

listekandidater er klar for å brette opp ermene og ta i et skikkelig tak på vegne av vårt felles globale eksistensgrunnlag. Det takker vi dem for! Men vi trenger også deg og din stemme på laget for å klare å få det til. Vi mennesker har et ansvar som strekker seg langt ut over egen person, nasjon og generasjon. Våre liv er innvevd i økosystemer og sykluser i naturen, gjennom vårt forbruk av mat, vann, energi, materialer og kjemikalier. Vi er dypt knyttet til, og avhengig av, velfungerende økosystemer. Å bry oss om disse, er å bry oss om oss selv.

Den klima- og miljøpolitikken som føres i de neste årene vil bli avgjørende for fremtidige generasjoners

livsbetingelser. Utfordringene er globale, men må løses lokalt. Vi vil gå foran som gode eksempler og vi kan ikke forvente at andre land og lokalsamfunn skal rydde opp før oss. Hvis oljefylket Rogaland klarer et vellykket grønt skifte, kan andre land, regioner og byer gjøre det samme. De Grønne i Rogaland er klare til å lede an i denne jobben. Vi vil føre en klimapolitikk som skaper et bedre samfunn med økt livskvalitet for mennesker og som samtidig tar vare på naturen, dyrene, insektene og plantene - det viktigste vi har.

Vi lever i samspill med naturen. Derfor setter De Grønne naturens tålegrenser som ramme for all politikk. Dagens barn må regne med å bli gamle i en verden som er helt annerledes enn den de vokste opp i. Klimaendringene truer med å utløse grunnleggende endringer i det livsmiljøet som har vært grunnlaget for sivilisasjonen vår. Både matforsyning, artsmangfold og økonomien lokalsamfunnet er tufta på kan stå på spill.

I dette programmet vil du finne vår politikk for Rogaland innen viktige områder som- grønn næringsutvikling, samferdsel, klima, miljø, utdanning, folkehelse, regionalutvikling, kultur og idrett. Miljøpartiet De Grønnes politikk skiller seg fra andre partiers miljøpolitikk ved at vi alltid vil prioriterte mennesker og miljøhensyn foran andre hensyn. Vi har høye ambisjoner, og vi vil ta ansvar. Forsking fjerner all tvil om at vi nå er i ferd med å ødelegge for oss selv og det sårbare økosystemet som er grunnlaget for hele sivilisasjonen vår. Alt står på spill.

Derfor trenger vi din stemme, og alle du kan få med deg, i dette store, grønne fellesprosjektet.

På forhånd takk for støtten.

INNHold

**NÆRINGS LIV
SAMFERDSEL
KLIMA & MILJØ
FOLKEHELSE
UTDANNING
KULTUR & IDRETT
REGIONALUTVIKLING**

FOR MENNESKER OG MILJØ

NÆRINGS LIV

De Grønne vil jobbe for at Rogaland blir Norges grønne energiregion med fokus på fornybar energi. Vi vil legge til rette for god næringsutvikling som ikke ødelegger for det levende økosystemet. Vi trenger en tydelig retning mot fornybarsamfunnet, der avhengigheten vår til olje- og gassindustrien avtar fordi vi finner nye løsninger. Vi behøver ikke en ny olje-nedtur som den i 2014 for å minne oss på at vi trenger andre og flere ben å stå på. Rogaland har store ressurser og ny teknologi gir oss nye muligheter.

Klimautfordringer og problemer knyttet til forsøpling og miljøgifter gir også en finansiell risiko for alle næringer som driver i utakt med naturen og vårt felles livsgrunnlag. Økende miljøkrav og faktiske endringer i klima og miljø øker den finansiellen risikoen. De trygge, grønne arbeidsplassene ligger i de næringene som spiller på lag med naturen. Rogaland har fantastiske ressurser i både mennesker, teknologi, natur og råvarer. Med riktig politikk for stimulering til omstilling vil vi kunne aktivere disse ressursene mye bedre. Med De Grønne ved roret vil Rogaland kunne legge inn et nytt gir i verdiskapningen, fordi vi ser nye spennende muligheter i de nye rammebetingelsene klimaendringer setter.

Ny teknologi gir oss nye muligheter, og teknologien kan utvikles videre. Offshorekompetansen kan blant annet overføres til utvikling av havvind-teknologi. Oppdrettsindustrien er en stor og viktig næring i fylket og samtidig en av de største miljøutfordringene langs kysten. Oppdrettsindustrien står foran en nødvendig omstilling til miljøvennlig produksjon med god dyrevelferd. Vi vil legge til rette for at Rogaland kommer i front på fiskehelse og utslippsfri matproduksjon.

Rogaland er et av Norges viktigste matfat og dette må forvaltes på en bærekraftig måte. De Grønne vil satse målrettet på de små og mellomstore brukene med variert produksjon for å utnytte disse ressursene best mulig. Økt selvforsyning lokalt bidrar til økt matsikkerhet og redusert import av kraftfor. Jordbruket skal bli en viktig bidragsyter i klimakampen gjennom karbonbinding i jord. Derfor bør biogass ikke produseres av husdyrgjødsel fordi det fjerner karbonet som skal bindes i jord. Vi vil også stimulere til en matproduksjon som i mindre grad er basert på kjøttproduksjon og i større grad produserer vegetabilsk mat. Dette er gunstig for mennesker og miljø, og det øker matsikkerhet og selvforsyningsgraden.

DE GRØNNE VIL:

- Jobbe for at Rogaland blir "Norges Energiregion" med fokus på fornybar energi
- Prioritere grønn innovasjon, grønt gründerskap og få til reell fart i grønn næringsomstilling
- Stimulere til at investorer, gründere og selskaper fokuserer på omstilling gjennom tydelige grønne politiske visjoner
- Støtte ulike arenaer for samskaping og "gründerfabrikker" som jobber for fremtidens grønne næringsliv
- Etablere premiering av de beste bedriftene innen kategorier som "Omstilling", "Nyskaping", "Kortreist", "Samskaping", "Sirkulærøkonomi", "Etisk", "Arbeidsplasser"
- Aktivere engasjementet og skaperkraften i befolkningen gjennom å initiere samskappings-prosjekt for å finne nye løsninger på gamle problemer, med sikte på å skape nye arbeidsplasser
- Kreve at alle nye oppdrettsanlegg i Rogaland skal være med lukket teknologi, for å unngå rømming, lakselus og forurensing av fjordene.

- Støtte oppbygging av lokal og bærekraftig fôrproduksjon for å redusere bruk av importert protein
- Se på muligheten for å gjenbruke oljeinstallasjoner til oppdretts-formål til havs
- Øke matproduksjon basert på lokale ressurser og styrke inntektsmulighetene for små- og mellomstore bruk
- Stille krav til 50 prosent økologisk eller lokalprodusert mat i offentlige matinnkjøp
- Støtte og planlegge for urbant landbruk og andelslandbruk
- Stimulere til at flere husdyr får gå fritt på beite istedenfor å være i fjøs
- Minimere bruken av giftige sprøytemidler, bedre dyrevelferden og fremme ikke-intensivt jordbruk etter bærekraftige prinsipper.
- Stimulere til bedre agronomi som lagrer karbon i jorden
- Satse videre på biogassproduksjon, dog ikke fra husdyrgjødsel
- Satse på vindkraft til havs - ikke på land
- Stimulere til at Rogaland blir "Norges økologiske matfylke"
- Følge opp strategi for bioøkonomi i Rogaland
- Satse på oppbygging av en bærekraftig og grønn turisme i Rogaland, samtidig som vi bygger ned cruiseturismen
- Nye drosjeløyver, samt fornying, gis kun til nullutslippskjøretøy
- Støtte digitalisering som tar sikte på å skape et større samarbeid og samfunnsdugnad i klimakampen

SAMFERDSEL

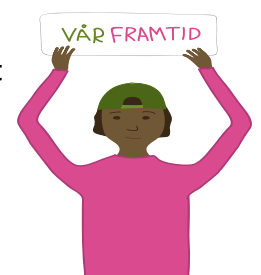
Et effektivt transportsystem er en forutsetning for et moderne samfunn og et effektivt næringsliv. Transport i 2019 er samtidig en av de største kildene til klimagassutslipp, forurensning, støy og naturinngrep. Det er mye saktegående kø i Rogaland, spesielt mellom de største byene og tettstedene. Dette kan vi endre på!

Vi må i større grad bidra til positive holdninger til kollektivsystemet i fylket. Vi ønsker derfor en forsøksordning med gratis buss og tog. Vi vil ta initiativ til et prøveprosjekt i 4-5 år. Etter dagens prognoser er det mulig å få gratis buss fullfinansiert av å forlenge Bymiljøpakken i ett år.

Vi vil ha en politikk som legger til rette for at flere klarer seg uten bilen i hverdagen. Vi vil tilrettelegge for at flere reiser kan tas med gange, sykkel eller kollektivtransport. Dette vil også gi bedre folkehelse og trivsel gjennom økt fysisk aktivitet utendørs. Det gir også sparte penger for folk flest og god framkommelighet med dagens veinett. Ny teknologi gjør også kollektivtilbud i strøk utenfor byene mulig og lettvin, med for eksempel Hent-meg busser som i Sauda.

DE GRØNNE VIL:

- Ta initiativ til en forsøksordning med gratis buss i kommunene som omfattes av Bymiljøpakken
- Styrke kollektivtilbudet som knytter fylket sammen
- Styrke kollektivtilbudet i rushtiden
- Jobbe videre med forbedring av koordinering mellom buss- og togtilbudet
- Etablere flere stoppesteder for tog mellom Stavanger og Ganddal
- Etablere Hent-meg-buss for å styrke kollektivtilbudet for flere
- Gjenåpne Ålgårdbanen som moderne sporvei/bybane

- Sporvei/bybane til Stavanger lufthavn, Sola
- Sporvei/bybane til nytt SUS og UIS
- Utrede konvertering av Bussveien til bybane i lys av at vedtaket om bussvei ikke var utredet i motsetning til bybane
- Vurdere autonome shuttle-busser inn mot kollektivknutepunktene
- Satse på innfartsparkering (Park & ride) og redusere parkering i sentrene
- Ha en Mobilitetsapp som dekker alle kollektive reisemåter i samme løsning (Mobility as a Service - MaaS)
- Jobbe for utslippsfrie ferjer, hurtigbåter og vannbusser
- Belønningsordninger for de som velger sykkel
- Overbygg langs sykkelstamveien for å øke sykkelandelen
- Støtte etablering av lånebil-ordninger
- Verne elbil-fordelene fram til 2025
- Fortsette å kreve at Staten tar en større del av regningen for bompenger-prosjekter
- Utbedre eksisterende veier med tanke på trafiksikkerhet
- Flytte kapasitetsøkende tiltak lengst bak i køen og helst ut av Bymiljøpakken
- Jobbe for en mer rettferdig løsning for innkreving av bompenger enn dagens ordning
- Støyskjerme hovedveier som går forbi rekreasjonsområder der mange ferdes
- Jobbe for at veiprojektet Øyfast skrinlegges, og at elektriske ferjer og hurtigbåter i stedet betjener øyene hvor Øyfast er planlagt
- Beholde ferjen til Vassøy og gjøre den utslippsfri, samtidig som planer om bru til Vassøy skrinlegges
- Utvide Hjem-jobb-hjem-ordningen til å gjelde hele fylket
- Jobbe for å styrke tilbudet til syklende i regionen ytterlig ved å forlenge sykkelstamveien til Bogafjell i sør og jobbe for en tilknytning av Randaberg i nord

KLIMA & MILJØ

De Grønne går til valg på en grunnleggende og systematisk omstilling av miljøpolitikken. I mange generasjoner har naturens tålegrenser blitt oversett og ignorert. Nå trenger vi målrettet og handlekraftig politikk som viser omsorg for livsgrunnlaget vårt og fremtidige generasjoner, selv om det betyr at vi må justere livsstilen vår. Dette gjør vi gjennom en ansvarlig og offensiv miljøpolitikk forankret i vitenskapelig dokumentasjon om klodens tilstand og føre-var-prinsippet. Rogaland har alle muligheter til å bli et grønt fylke. Vi vil jobbe systematisk og målrettet med å gradvis gjøre oss uavhengige av olje- og gassnæringen. Omstillingen til fornybarsamfunnet vil komme på et tidspunkt uansett - olje- og gassnæringen vil ta slutt - og vi vil være i forkant. Vi må jobbe for å nå klimamålene og helst innfri dem tidligere enn planlagt. Det krever en felles innsats, både lokalt, nasjonalt og globalt, og vi må være beredt på å gjøre vår del og gå foran.

Rogaland er et matfylke. Likevel importerer vi store mengder mat og fôr og selvbergingsgraden er lav. Et kosthold med rikelig plantebasert mat og færre animalske matvarer vil være en viktig bidragsyter til å løse klima- og miljøproblemene, og samtidig viktig for helsen til den enkelte. Denne snuoperasjonen må Rogaland være en del av og endre matproduksjonen til mindre kjøtt- og mer planteproduksjon. Det vil også gjøre oss mer selvberget og legge mindre beslag på klodens felles ressurser.

Rogaland har helt unik natur. Vi har sub-arktiske høyfjell, dype, og lange fjorder, barsk skjærgård mot Nordsjøen og milde, grønne øyer i Ryfylkebassengene. Legg også til lyngkledte lågheier, slettelandskapet på Jæren og varmekjær edellauvskog. Det ingen andre i Norge har, er de milelange sanddynestrendene på Jæren. Denne naturen er vi forpliktet til å ta vare på, og De Grønne vil jobbe for det.

DE GRØNNE VIL:

- Alltid prioritere det biologiske mangfoldet og miljøhensyn når det tas nye beslutninger
- Innføre klimabudsjett med økologisk fotavtrykk som styringsverktøy for fylkeskommunen
- Sikre at fylkeskommunen blir ledende på energiøkonomisering og bruk av fornybar energi
- Prioritere miljø- og klimavennlige løsninger ved oppføring av fylkeskommunale nybygg
- Ha større vektlegging av klima- og miljøhensyn ved offentlige innkjøp
- Få flere bedrifter, organisasjoner og offentlige etater sertifisert som Miljøfyrtårn
- Stille mye strengere krav til utslipp av alle typer miljøgifter i naturen
- Arbeide for at hele bilparken til Rogaland fylkeskommune skal bestå av nullutslippskjøretøy
- Stille el-sykler og -biler til disposisjon for fylkeskommunalt ansatte for bruk på korte tjenestereiser
- Støtte rydding og vedlikehold av strandsoner og vassdrag
- Fylkeskommunale områder skal ikke leies ut til sirkus med eksotiske dyr
- Jobbe for å innføre klimabelønningsordningen KAF nasjonalt og KAF-inspirerte ordninger regionalt
- Melde Rogaland Fylkeskommune inn i MFP (Mayors for Peace)
- Si nei til flere vindkraftanlegg på land og heller satse på vindkraft til havs
- Sørge for at fylkeskommunale ansatte reduserer fly til tjenestereiser og bruker digitale tjenester i stedet
- Intensivere arbeidet med Klimapartnere og gjøre det til et permanent tiltak
- Støtte føre-var prinsippet mht ny teknologis påvirkning på levende organismer.
- Legge til rette for tett oppfølging og ny rullering av Regionalplan for energi og klima innføre et forbud mot sprøytemidler langs fylkesveiene for å unngå unødvendig insektsdød
- Vente med kantslått til etter avblomstring
- I Norge er minst 125 arter utryddet de siste 200 årene, og hver femte art står på rødlista. I Rogaland må vi gjøre det vi kan for å stoppe utryddelsen av arter
- Støtte arbeid med å bekjempe fremmede arter
- Stille strenge miljø- og klimakrav (BREEAM-NOR eller NS3720) ved oppføring og rehabilitering av fylkeskommunale bygg

KARBONAVGIFT TIL FORDELING (KAF)

KAF (karbonavgift til fordeling) er i De Grønnes program nasjonalt. Lokalt kan vi bruke KAF-inspirerte løsninger. Ordningen går ut på at en miljøavgift samles i en pott og betales uavkortet tilbake til deltakerne. De som innretter seg mest miljømessig vinner. De som ikke gjør dette taper. Vi ønsker å prøve ordningen i en begrenset variant for Rogaland Fylkeskommune for parkering og reiser. En økning i parkeringsavgiften går da til en pott som fordeles likt til alle eller til støtte for ansattes investering i elsykkel eller lignende. Dette vil styrke arbeidet med nullvekstmålet. Får vi en slik ordning innført for Fylkeskommunen, vil dette spre seg til andre virksomheter. Det styrker prinsippet om at forurenser betaler, men belønner samtidig de som velger de miljøvennlige alternativene. Flyreiser i forbindelse med jobb kan også inkluderes ved å betale en intern "miljøavgift" inn i en pott. De avdelingene som velger videokonferanse tjener på ordningen. Gevinsten kan brukes på positive formål. Med en slik intern skatt som deles tilbake til avdelingene i Fylkeskommunen, vil vi kunne vri nødvendige utenlandsreiser over til innenlandsreiser. Videre nødvendige innenlandsreiser over til webinarer eller skype-møter, uten at dette går ut over driften av Fylkeskommunen. Samtidig reduserer vi CO₂-utslippene betraktelig. Vi skaper økonomiske insentiver til at vi innretter oss mer fornuftig i forhold til klima og miljø. KAF støttes av anerkjente økonomer og er innført i Canada i 2019. Det er et svært effektivt virkemiddel for å bruke markedskreftene for at vi skal innrette oss mer miljøvennlig. Lokale vellykkede KAF prosjekter vil sette Fylkeskommunen på kartet og løsningene vil spre seg til andre fylker og kommuner.

VI TAR MÅL AV OSS TIL Å UTFORME EN HELHETLIG POLITIKK FOR NÅTID OG
FRAMTID, BASERT PÅ TRE GRUNNLEGGENDE SOLIDARITET PRINSIPPER:
SOLIDARITET MED ANDRE MENNESKER, SOLIDARITET MED
FREMTIDIGE GENERASJONER OG SOLIDARITET MED DYR OG NATUR”

- FRA MILJØPARTIET DE GRØNNE PRINSIPPROGRAM

FOLKEHELSE

De Grønne vil bidra til å skape en fremtid med mindre stress, forbruks- og prestasjonsjag og mer rom for rikere og bedre liv med mer tid hverandre. Vi vil styre velferdssamfunnet til å bli mer inkluderende og bærekraftig. Hele samfunnet, med et helhetlig og medmenneskelig helsevesen og skole i spissen, må bidra til å fremme meningsfulle og verdige liv og muligheter for alle.

Naturen er en kilde til god folkehelse, livskvalitet og opplevelser for mange mennesker hver eneste dag og ivareta naturen er De Grønnes hovedprioritet. For at våre barnebarns barn skal ha samme tilgang som oss til naturen må vi verne enda sterkere om grønne lunger, parker og friluftsområder. De Grønne vil særlig investere i unges fysiske og psykiske helse. Vi vil ha en større toleranse for forskjeller og unngå stigmatisering og unødvendige diagnoser. Vi vil gjennomføre en rusreform og satse målrettet på psykisk helse, livsmestring og tidlig innsats. Vårt mål er at alle mennesker skal få mulighet til å realisere sitt fulle potensial. Vi vil også stimulere til et mer vegetarisk kosthold og redusere kjøttforbruket gjennom tiltak som både vil gagne miljøet og folkehelsen, og som legger til rette for bedre dyrevelferd i landbruket. Helseutgiftene per innbygger er i kraftig vekst og dette skyldes i storgrad en økende utbredelse av livsstilssykdommer, usunt kosthold og psykiske plager forårsaket av prestasjons- og forbrukspress samt dårlig tid og mye stress. Vi vil bruke føre-var-prinsippet i saker som kan få stor folkehelsemessig konsekvens og der det ikke ligger nok forskning på bordet. Vi vil ivareta folkets helse og frihet foran profitthensyn.

DE GRØNNE VIL:

- Jobbe for å igangsette måling av opplevd livskvalitet/lykke i Rogaland
- Vurdere alle fylkeskommunale vedtak opp mot positiv effekt i folkehelse
- Ha sunne matalternativer i fylkeskommunale institusjoner, og styrke tilgangen på vegetarisk mat, blant annet ved å sikre at det alltid er tilbud av vegetar-alternativer og innføre en kjøttfri dag i uken
- Jobbe for å styrke partnerskapsmodellen for folkehelse i Rogaland
- Trappe opp den forebyggende psykiske helsetjenesten, spesielt rettet mot ungdom
- Økt fokus på vern og bevaring av friluftsområder og nasjonalparker som et viktig tilskudd til rekreasjon i arealplanlegging
- Bruke satsning på sykkel og gange også for å bedre folkehelsen
- Jobbe for å styrke personvern og eierskap til egne data

UTDANNING

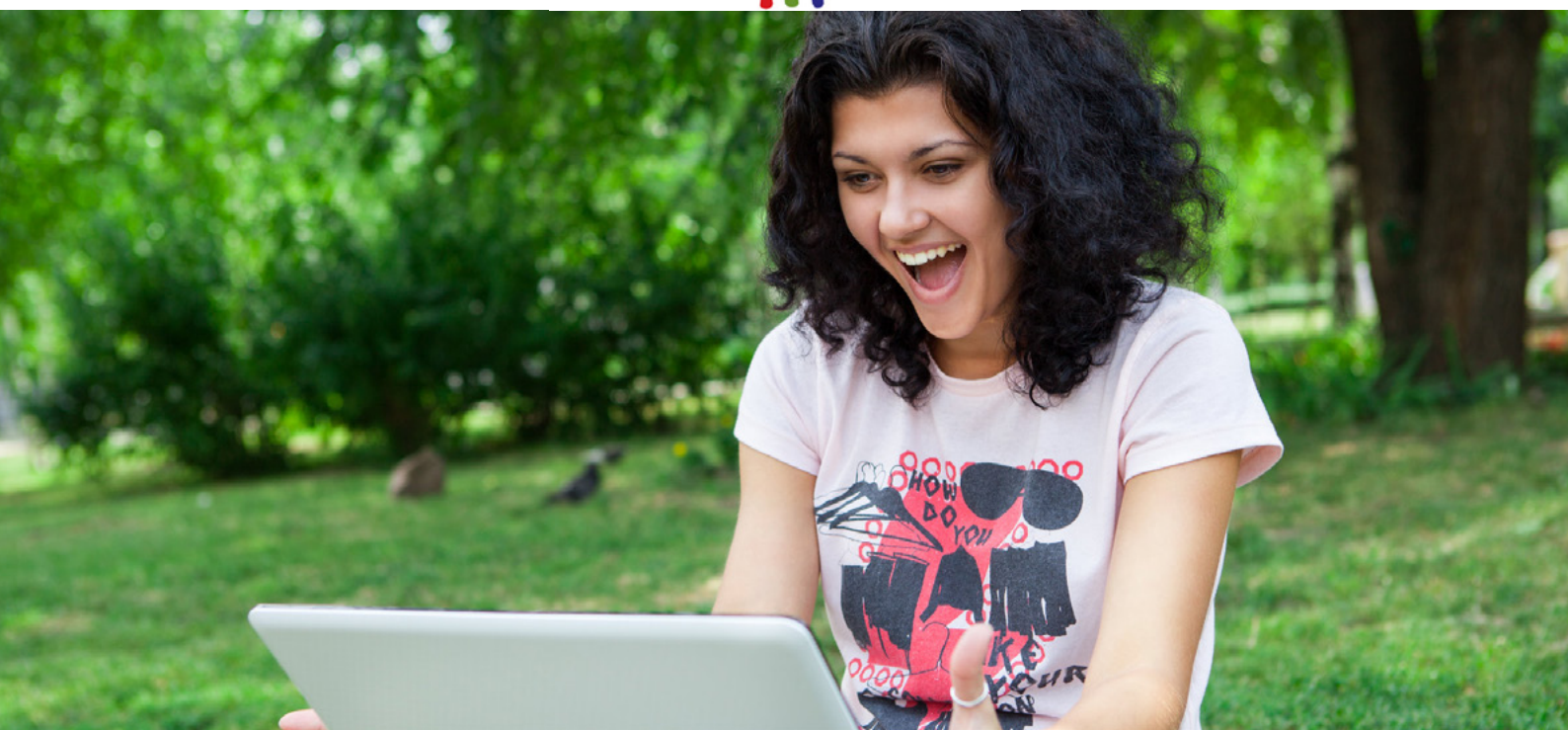
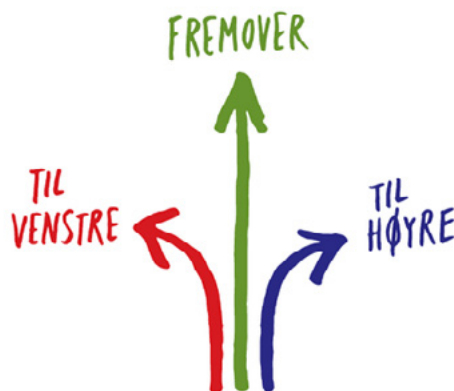
Skolen skal være en arena som ikke bare formidler kunnskap, men som danner unge mennesker ved å ha fokus på natur, etikk, dyrevern, bærekraftige prosesser, teknologiutvikling og ikke minst det å finne sin egen indre driv- og skaperkraft. De Grønne ser det som svært viktig at skolen legger til rette for at den enkelte elev får utviklet sitt personlige potensial som menneske.

Dybdelæring, spesialisering og mulighet til å prøve seg i praksis avgjørende for å få dette til. Mestring er det beste utgangspunktet for tverrfaglighet, kreativitet, innovasjon og omstilling både under opplæring og i arbeidslivet. Dette krever nært samarbeid med næringsliv og fagmiljøer og fleksibilitet i organiseringen av fag- og yrkesopplæringen. Yrkeskompetansen må utvikles i takt med næringslivets økende bidrag til bærekraftig utvikling av samfunnet vårt. Kompetansekrav, teknologi og arbeidsmarkedet vil stadig være i endring og yrkesutøverne må få ta del i denne utviklingen. Ofte er overgangen fra grunnskolen til videregående en utfordring. Fylkeskommunen skal søke samarbeid med kommunene slik at elevene er forberedt på overgangen og får den støtten de trenger om det blir vanskelig. Over 20% som ikke fullfører er ikke godt nok. Ta i bruk it-verktøy som fremmer læring, samarbeid og kreativitet. Dette skaper mer læreglede og kjekkere skoledager.

DE GRØNNE VIL:

- Jobbe for at elevene styrker egen skaper- og dømmekraft
- Gi større mulighet for individuell tilpasning med kombinasjon av praktiske og teoretiske fag
- Tilby gratis leksehjelp på skolene for elever som trenger det
- Prioritere elevenes rett til å gå på skole i sitt nærområde
- Innføre sosiale belønningsgoder for skoler som skaper inkluderende miljø og gode trender i forhold til mobbing
- Innføre velferdsobligasjoner til bedrifter som utmerker seg med ta inn lærlinger
- Sørge for at tilbudet innen yrkesfag reflekterer utviklingen inn i et jobbmarked i rask endring mot flere grønne jobber
- Tilby elever speed-dating med arbeidslivet
- Bedre ordninger for tilrettelagt læretid.
- Gi mulighet til å delta i kortere utvekslingsprogram med partnerskoler i andre land

- Prøve ut moderne tilnærminger til læring og kunnskapsformidling som gir større mening for elever i dag, som for eksempler flipped-classroom og gamification av undervisningen
- Prioritere trivsel og det sosiale arbeidet i de videregående skolene, samt styrke sosiallærer og skolehelsetjenesten
- Styrke Ungt entreprenørskap
- Støtte arbeidet med innføring av den Naturlige skolesekken
- Sikre nødvendig tilgang på tolker for døve i fylkets videregående skoler
- Styrke rådgivningstjenesten
- Sikre at lærerne i videregående skole får tid og rom til å være lærere og medmennesker, og ikke saksbehandlere. Vi trenger en autonomi-reform i skolen
- Sikre at nyutdannede lærere får en god mentorordning, og at lærerne får gode muligheter til kurs og videreutdanning
- At alle elever i videregående skole skal få lik støtte til datamaskiner, uansett maskin og skolevalg
- Støtte innkjøp av mobilhotell for videregående skoler
- Fremme innenforskap gjennom at skolen tilpasser seg elevene mer enn at elevene må tilpasse seg skolen
- Legge til rette for å innføre sunn gratis skolemåltid
- Støtte opplysnings- og holdningsarbeid rundt MeToo-problematikken i videregående skoler.
- De Grønne har tillit til pedagogenes kompetanse. Metodefrihet og vurdering for læring er prinsipper vi støtter.
- Frafall av både unge og eldre lærere er et problem De Grønne vil til livs. Gjennom målrettede livsfasetiltak og mentorordninger vil vi bidra til at lærere i alle alder ønsker å stå lengre i yrket sitt.
- Mangel på læreplasser er en utfordring De Grønne tar på alvor. Fylkeskommunen skal selv være forbilde som lærlingbedrift. Gjennom innkjøpsordninger som setter krav om læreplasser til leverandører vil vi at fylkeskommunen bidrar til etablering av flere.

KULTUR & IDRETT

Miljøpartiet de grønne støtter et rikt kultur-, idretts- og friluftsliv. Vi mener kultur skaper tilhørighet og livskvalitet og bidrar til identitet, fremskritt, forsoning og utvikling. De Grønnes kulturpolitikk skal stimulere skaperkraft og engasjement i Rogaland slik at vi får enda større glede av mangfoldet vårt, i blant annet språk, historie, næring og kunst.

Kultur er også nærheten til naturen og opplevelser i friluftsliv, idrett og frivillighet. De Grønne vil satse på friluftsliv og idrett for å fremme helse og livskvalitet. Idrett samler folk på tvers av generasjoner og kulturer. Idretten må være tilgjengelig med lave kostnader slik at alle har mulighet til å delta. Gjennom friluftsliv fremmes nærhet til naturen og forståelse for at vi alle har et ansvar for å ta vare på denne.

DE GRØNNE VIL:

- Sikre et godt og bredt kulturtilbud
- Styrke den kulturelle skolesekken
- Stille offentlige lokaler til disposisjon som atelier, fellesverksteder, øvingsrom, konsertlokaler og lydstudioer
- Etablere et skolerevy-mesterskap på alle videregående skoler
- Styrke satsningen på folkehøyskoler som ledd i en grønn utdanning
- Legge bedre til rette for gatekulturelle uttrykk i den allmenne kultursatsingen
- Sikre at institusjoner som får bevilgninger skal beholde stor frihet i formidlingsarbeidet
- Verne om allemannsretten og prinsippet om at ferdsel i utmark skal være gratis
- Støtte miljøvennlige alternativer til kunstgress ved utbygging av utendørs idretts- og aktivitetssanlegg
- Idretten skal være rimelig og tilgjengelig for alle samt en rusfri sone
- Støtte delingsøkonomi og tiltak som fremmer tilgang på utstyr innen friluftsliv og idrett, som f.eks Fri-lager
- Sørge for at idretts- og kulturfeltet blir aktive deltakere i klima- og miljøarbeidet
- Støtte arbeidet med Den naturlige skolesekken
- Støtte friluftsprosjekt som sanseskog og sansehage
- Gjenskape og vedlikeholde områder med verneverdige kulturlandskap
- Styrke miljøovervåkingen av kulturminner
- Etablere et program hos Innovasjon Norge rettet mot verdiskapning ved bruk av kulturarv

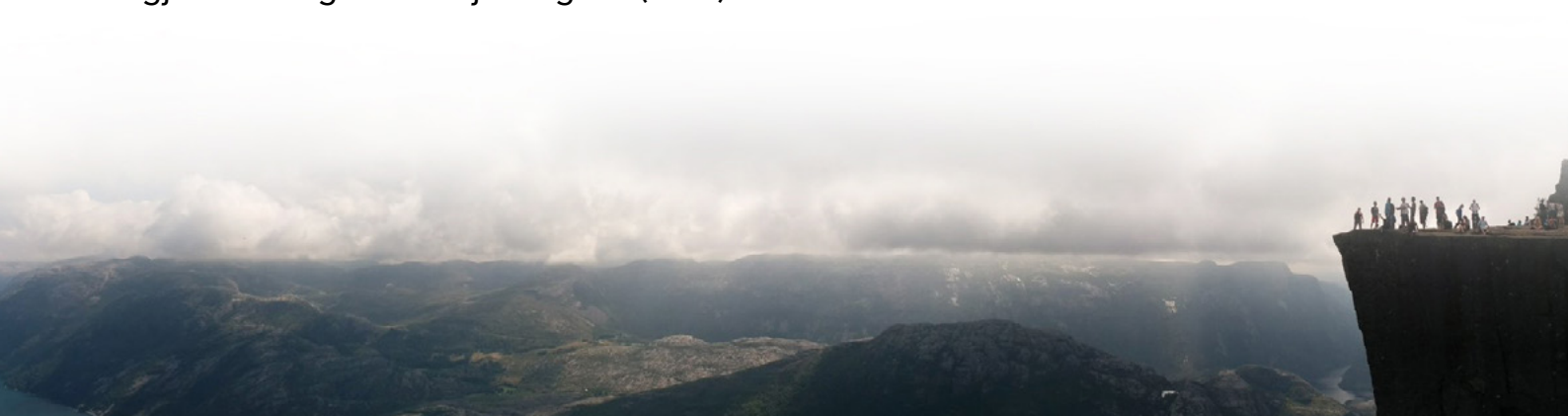

REGIONALUTVIKLING

De Grønne vil jobbe for gode nærmiljø og sterkere vern av matjord, natur- og friluftsområder. Boligbygging og arealbruk må planlegges bedre på tvers av kommunegrenser, både i by- og distriktkommuner. Hensynet til klimaendringer, miljø- og naturvern i samfunns- og arealplanleggingen må styrkes. Rogaland har mye unik natur, og denne må vi ta bedre vare på. De mest verdifulle naturområdene må vernes mot utbygging og store inngrep. God arealplanlegging er nøkkelen til å løse mange av dagens samfunnsutfordringer. Fortetting er påkrevd så lenge befolkningen er i vekst og flere mennesker skal kunne ha et godt liv i regionen vår. Grønn transport betyr korte reiseavstander og beslaglegger lite areal. Det reduserer nedbygging av matjord og inngrep i natur. Grønn transport er også utslippsfri, miljøvennlig og lav i energiforbruk. Det favoriserer skinnegående trafikk. Den er mer krevende i etablering men er energisparende i drift og løser problemet med dekkslitasje som hovedkilde for mikroplast. Et opplagt alternativ for en sjøfartsnasjon er å velge sjøveien. Regionen vår ligger dårligst an i forhold til frakt av varer med skip. Tilrettelegging for godstransport med skip forutsetter bedre havneinfrastruktur og bedre kopling av skinner og veinett til disse. De Grønne vil også sikre at fylkets arbeid med klimatilpassing ivaretas gjennom fokus, samarbeid og riktig utnyttelse av areal.

DE GRØNNE VIL:

- Legge til rette for at klynger og småsamfunn har alt de trenger i hverdagen innen kort avstand
- Forbedre kollektivtilbudet mellom klynger og småsamfunn
- Unngå rene næringsområder og "sovebyer"
- Utvikle sterke lokalsamfunn istedenfor "et stort felles bo- og arbeidsmarked"
- Åpne reguleringsplanen for Forus for boligbygging
- Fremme at områder som Bogafjell eller Randaberg kan integrere lite plasskrevende næring
- Styrke det kommunale samarbeidet på tvers av kommunegrenser gjennom helhetlig regional arealplanlegging
- Utvikle gode flerfunksjonelle kollektivknutepunkt
- Stimulere til at mer transport flyttes over på sjø og skinner
- Stanse nedbyggingen av matjord og viktige naturområder
- Ikke tillate nydyrking av myr i Rogaland
- Jobbe for etablering av to nasjonalparker i Rogaland: Preikestolen og Frafjordheien. (det er nasjonal myndighet å etablere nasjonalpark)
- Verne unik natur utpekt av Fylkesmannen, som i Sauda- og Suldalsheiene, Kvitladalen-Bjor-dalen samt kysthei på vestre Karmøy og Dalane
- Åpne for at andre grupper enn bønder kan søke om støtte til insektvennlig beplantning gjennom Regionalt Miljø Program (RMP)

LISTEN

1. Alexander Rügert-Raustein - Randaberg - Økoagronom/samfunnsviter - 1972
2. Susanne Heart - Stavanger - Forretningsutvikler/Gründer/Coach - 1970
3. Erlend Kristensen - Sandnes - Seniorrådgiver/controller/økonom - 1973
4. Daria Maria Johnsen - Stavanger - Sosionom - 1983
5. David Spurlien Moen - Sola - Lærer - 1988
6. Yvonne Ekrene Lien - Haugesund - Kjørelærer - 1991
7. Thomas Eide Wennesland - Haugesund - Lærer - 1986
8. Vera Nakken - Stavanger - Førstekonsulent - 1973
9. Bernd Elmies - Suldal - Arkivar - 1964
10. Åsta Vaaland Veen - Sandnes - Seniorrådgiver - 1981
11. Nils Wergeland Krog - Karmøy - Lærer - 1969
12. Guro Halvorseth Time - Time - Adjunkt - 1980
13. Jan Magnus Grundetjern Rykkvin - Stavanger - Sykepleier - 1982
14. Leah Ann Horwood - Egersund - Barnehageassistent/student - 1976
15. Andreas Nordang Uhre - Sandnes - Forsker - 1982
16. Laura Virginia Leon Montiel - Stavanger - Student - 1976
17. Stein Elling Tofte - Randaberg - Psykiatrisk sykepleier - 1964
18. Tone Lill Molund - Klepp - Yogainstruktør - 1973
19. Rolf Atle Kristoffersen - Stavanger - Prosjektleder - 1970
20. Vanja Catharina Kildal - Karmøy - Helsefagarbeider - 1972
21. Martjin Bellemakers - Suldal - Biolog - 1960
22. Cecilie Lejianne Ree - Sola - Student - 1985
23. Fredrik Eidesen - Time - Student - 2001
24. Ingvild Sørensen - Stavanger - Lektor - 1982
25. Christopher Robert Kent - Stavanger - Geofysiker - 1973
26. Emily Gjeitnes Pedersen - Stavanger - Bartender - 1994
27. Jon Torger Hetland Salte - Time - Adjunkt/ Pastor - 1991
28. Lene Bøe - Klepp - Arkivar - 1979
29. Zhong Wei Wang - Sola - Seniorrådgiver - 1983
30. Elisabeth Kalstø - Karmøy - Sivilingeniør - 1983
31. Bjørn Erik Davidsen - Haugesund - Daglig leder - 1970
32. Ingjerd Helene Haastad - Klepp - Daglig leder - 1971
33. Sebastian Tysvær - Tysvær - Sosialkonsulent - 1993
34. Cecilie Holmen - Klepp - Lærer - 2001
35. Morten Tønnesen - Stavanger - Førsteamanuensis i Filosofi - 1976
36. Ingrid Reiersen Kartveit - Sola - Sykepleier - 1988
37. Willy Miljeteig - Klepp - Karriereveileder - 1966
38. Jan-Erik Time - Sola - Lærer - 1976
39. Tor Finn Wersland - Stavanger - Telemontør - 1956
40. Elin Sofia Lotsberg - Karmøy - Musikkpedagog - 1971
41. Ørjan Zazzera Johansen - Time - Leseviter - 1974
42. Halldis Furre - Egersund - Lærer - 1969
43. Ove Braaten - Stavanger - Pensjonist - 1944
44. Anne Nijdam - Stavanger - Student - 2000
45. Atlak Kvinen - Sandnes - Spesialkonsulent - 1973
46. Kari Kolnes - Sola - Bibliotekar - 1981
47. Eva Berge - Stavanger - Organisasjonssekretær - 1972
48. Pål Erlend Nagell Hildre - Sandnes - Student - 2000
49. Eline Vigre - Stavanger - Miljørådgiver - 1983
50. Arve Jaatun - Randaberg - Prosjektingeniør - 1967
51. Bertha Louise Ålgard - Gjesdal - Yogalærer - 1988
52. John Sverre Rønnevik - Haugesund - Rådgiver HMS og beredskap - 1978